

התא המשפחתי כיחידת מיסוי אחת

הכותבת: רו"ח (משפטנית) ענבל שני - ארצי, חיבה, כהן פתרונות מיסוי בע"מ

ביום 15 בינואר 2026 התקבל פסק דין של בית המשפט המחוזי ת"א-יפו בנושא הפרשי הון בידי אלמנה שניהלה תיק משותף עם בעלה ז"ל ע"מ 45519-03-23 – גב' שפייזמן (להלן: "המערערת").

רקע תמציתי

1. המערערת הייתה נשואה במשך שנים רבות למר שפייזמן ז"ל (להלן: "המנוח", וביחד עם המערערת: "בני הזוג") עד לפטירתו ביום 7.1.2015.
2. בני הזוג היו בעלי תיק משותף במס הכנסה, ולאחר פטירתו, התיק נותר על שם המערערת.
3. ההכנסות הרשומות של בני הזוג התקבלו מעסק שבבעלותם המאוגד במסגרת חברה בע"מ (להלן: "החברה").
4. המערערת עבדה כשכירה בחברה בשנים 2008-2009 ו-2015-2016. לאחר פטירת המנוח, התמנתה המערערת לדירקטורית יחידה בחברה, והחזיקה במלוא הון המניות של החברה.
5. המערערת הגישה שתי הצהרות הון. הראשונה ליום 31.12.2002 (להלן: "ה"ה הראשונה"); והצהרת הון ליום 31.12.2016 (להלן: "ה"ה השנייה"). כאמור, מדובר על השוואת הון לתוקפה של 14 שנה!!!
6. ההון המוצהר בה"ה הראשונה עמד על סך של כ- 1.1 מיליון ש"ח; וההון המוצהר בה"ה השנייה עמד על סך של כ- 20 מיליון ש"ח. גידול לכאורה בהון של כ- 19 מיליון ש"ח.
7. השומה בצו כללה שתי הפחתות להון המוצהר והוספת שימושים במסגרת השוואת ההון:
 - המערערת דיווחה על שווי בית מגוריה, והמשיב תיקן לעלות הנכס, הפחתה של 5.5 מיליון ש"ח.
 - הפחתת יתרת חוב של המערערת לחברה בסך של כ- 1.5 מיליון ש"ח.
 - הוספו תשלומי מס וביטוח לאומי – כ- 1.8 מיליון ש"ח.
 - הוספו הוצאות מחיה של כ- 1.2 מיליון ש"ח.
8. סיכום השומה - לאחר התאמות אלו נותר הפרש הון בלתי מוסבר בסך של כ- 10 מיליון ש"ח, אשר נקבע כהכנסה חייבת במס לפי סעיף 2(1) הכנסה מעסק, שלא נוהלו לגביה פנקסי חשבונות (ולכן סווג בשדה "חייב ולא ניהל"). כמו כן, הוטל קנס גירעון.

טענות המערערת בתמצית

1. מקור הפרש ההון הוא בכספים שהועברו לה במתנה מגורמים שונים במהלך השנים, ובעיקר מאמו של המנוח.
2. מדובר בשומת נפטר – סעיף 120 לפקודה. החברה נוהלה על ידי המנוח. המנוח נפטר ביום 7.1.2015 ומשכך, לפי סעיף 120(א) לפקודה, שנות המס שלפני שנת המס 2012 התיישנו. לחילופין, מדובר בחמישים אחוז שומת נפטר.
3. מטכניקת הפרשי ההון נשענת על הפרשים בין מצבת נכסים נטו בתחילת תקופה לבין היתרות בסוף תקופה, ולכן שזורות בה השערות, ונדרשים נימוקים – כאשר האדם הרלוונטי לשומה ולמתן הסברים נפטר.
4. השומות בתקופת השומה הן שומות סגורות.
5. המשיב מייחס את כל הפרש ההון לשנה אחת – לטענתו המערערת הרוויחה 10 מיליון ש"ח אשר לא דווחו בשנת 2016. היה על המשיב לפרוס את הפרש ההון על פני 14 השנים שבין הצהרות ההון. הואיל ו-13

שנים הן שנים סגורות הרי שלכל היותר יכול היה המשיב לזקוף לחובת המערערת רק 1/14 מהפרש ההון לשנת 2016.

6. השומה בלתי הגיונית ומטילה מס שאינו מס אמת.

7. אין הצדקה לקנס גירעון.

8. המערערת לא התרשלה בהגשת דוחות.

בנוסף, הטלת קנס גירעון ביחד עם הגדלת שיעורי המס מהווה סנקציה כפולה בגין אותו "מחדל".

ביחוד עת מייחסים הפרשי הון של שנים סגורות לשנים פתוחות מטעמים של "בל יצא חוטא נשכר". כלומר בגין אותו "חטא" לכאורה, המבוסס על טכניקה משוערת, מענישים את הנישום שוב ושוב.

טענות המשיב בתמצית

1. קנס גירעון - אומנם, הסעיף קובע כי הקנס מוטל כאשר הנישום התרשל בעריכת הדו"ח, אולם נטל הראיה כי הנישום לא התרשל מוטל על המערערת, והיא לא עמדה בנטל זה.

2. אין פסול בחיוב המערערת כ"חייב ולא ניהל". המשיב מניח שמקור ההפרשים נוצרו בעסק שניהלה המערערת ולא דווחה על הכנסותיו.

3. בהיעדר מידע מהנישום באשר למועד הפקת ההכנסה שלא דווחה הכלל הוא, כפי שנקבע בפסיקה, שיש לפרוס את הפרשי ההון שהתגלו על פני שנות המס הפתוחות בלבד.

4. בהתייחס לטענת שומת נפטר:

לבני הזוג תיק משותף במס הכנסה החל משנת 1989. השומה שהוצאה היא לשנת 2016 עת הפך תיק הנישומים על שם המערערת בלבד מכוח החזקתה במלוא הון המניות של החברה.

בפקודת מס הכנסה התא המשפחתי הוא יחידת מיסוי אחת והכנסת התא המשפחתי נתפסת כהכנסה אחת. אין תחולה לסעיף 120 לפקודה משום שהשומה שקבע המשיב היא לשנת 2016 בעוד המנוח נפטר בשנת 2015. מדובר בשומה למערערת ולא למנוח.

דיון והכרעה

1. לא נפל פגם בהוצאת השומה וייחוס כל הפרשי ההון לשנת המס הפתוחה היחידה.

2. המערערת פותחת את סיכומיה בכך שמדובר בשומת נפטר, אלא שאין בכך לסייע למערערת. תיק מס ההכנסה הוא משותף, ההכנסה היא משותפת וההון, לרבות הצהרות ההון והגידול בו, הוא משותף. השומה שהוציא המשיב היא לשנת 2016, לאחר שתיק מס ההכנסה של בני הזוג עבר להיות רשום על שם המערערת בלבד.

3. בשנת המס 2016 המערערת, היא נציגתו של המנוח (לא בכדי כל הון המניות עבר לידיה לאחר פטירת המנוח).

4. המערערת טוענת, כי מקור ההכנסה היחיד של המשפחה הייתה החברה, אולם המשיב לא הוציא שומה כלשהי לחברה ולא טען לאי דיווח בחברה. לא מן הנמנע כי הכספים הגיעו ממקור אחר, שאיננו החברה.

5. הפרשי ההון – המערערת טוענת כי אמו של המנוח העבירה לבני הזוג סך של 10 מיליון ש"ח במהלך השנים, אולם הציגה אסמכתאות לכניסה של כספים כאמור ביחס לסכום של 4.7 מיליון ש"ח. קרי לא הוכח מקור הכספים ביחס לסכום של 5 מיליון ש"ח. כב' השופטת קבעה כי רף ההוכחה ביחס לכספים מאימו של המנוח צריך להיות גבוה – ולאחר בחינה התקבלו כהסבר סך של 1.5 מיליון ש"ח בלבד.

6. נקבע כי מוצדק הן להגדיל את שיעור המס והן להטיל קנס גירעון על המערערת.

7. הערעור נדחה בעיקרו, והתקבל בחלקו.

התייחסותנו

הקביעות להלן נקבעו ובצדק.

התא המשפחתי הוא יחידת מיסוי אחת והכנסת התא המשפחתי היא הכנסה אחת. תיק מס ההכנסה הוא משותף, ההכנסה משותפת, ההון משותף, לרבות הצהרות ההון והגידול בהון.

יתר על כן, גם לאחר פטירת אחד מבני הזוג, בן הזוג שנותר בחיים שיבדל"א - הוא נציגו של בן הזוג שנפטר לענייני מס.

שעה שבני זוג היו נשואים שנים ניהלו משק בית משותף וחלקו בכל - אין מקום להבחנות, לפיצולים ולהפרדות מלאכותיות, בכל ענייני ההכנסה החייבת וההון של בני הזוג.

כבוד השופטת הלכה כברת דרך - הגם ששומת הפרשי הון מבוססת על תחשיבים והשערות נסיבתיות, וקבעה כי המהות גוברת על המשוער, ועל מנת שלא ייצא חוטא נשכר קבעה כי יש לייחס את כלל הפרשי ההון כהכנסה חייבת מעסק בידי האלמנה, הגם שיוצר ומקור הפרנסה היה המנוח, והגם ששנים רבות היו סגורות, קבעה כב' השופטת כי יש לייחס הפרשי ההון שנצמחו על פני 14 שנים!! לשנה אחת שנותרה פתוחה.

אנו סבורים, שהשלכות היחידה המיסויית האחת, צריכות להשליך גם אחרי פטירת הנישום על כל המשתמע מכך, למעט במקרים חריגים מובהקים.